

## POSTANOWIENIE

Dnia 29 maja 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Paweł Wojciechowski (przewodniczący)

SSN Tomasz Demendecki (sprawozdawca)

SSN Maria Szczepaniec

w sprawie prokuratora X. Y., na posiedzeniu bez udziału stron w dniu 29 maja 2025 r. w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej, w kwestii pisma sygnalizacyjnego J. N. o wznowienie postępowania zakończonego postanowieniem Sądu Najwyższego z dnia 11 grudnia 2020 r., sygn. akt II DO 92/20

postanowił:

stwierdzić niedopuszczalność wznowienia z urzędu postępowania zakończonego postanowieniem Sądu Najwyższego z dnia 11 grudnia 2020 r., sygn. akt II DO 92/20

Tomasz Demendecki    Paweł Wojciechowski    Maria Szczepaniec

## UZASADNIENIE

Uchwałą z dnia 20 listopada 2018 r., sygn. akt [...] Sąd Dyscyplinarny przy Prokuratorze Generalnym, w związku z wniesionym przez adwokata B. S. – pełnomocnika J. N., subsydiarnym aktem oskarżenia, odmówił zezwolenia na pociągnięcie prokuratora Prokuratury Rejonowej [...] w P. X. Y. do odpowiedzialności karnej za to, że:

w nieustalonym dniu w okresie od września 2015 r. do grudnia 2015 r. działając wspólnie i w porozumieniu z byłym komendantem Komisariatu Policji w C. D. W. przekroczył swoje uprawnienia jako funkcjonariusz publiczny poprzez usunięcie z akt sprawy o sygn. [...] Prokuratury Rejonowej [...] dokumentów w postaci co najmniej trzech protokołów przesłuchania lub notatek urzędowych z

rozpytania K. S. i dwóch protokołów przesłuchań lub notatek urzędowych z rozpytania M. Z. przed przekazaniem akt tej sprawy do Sądu Rejonowego [...] w P. celem rozpoznania zażalenia J. N., czym działał na jego szkodę, tj. o przestępstwo określone w art. 231 § 1 k.k. i art. 276 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k.

Zażalenie na powyższą uchwałę wniósł pełnomocnik oskarżyciela subsydiarnego, zaskarżając ją w całości.

Uchwałą Sądu Najwyższego z dnia 26 marca 2019 r., sygn. akt I DO 20/19, utrzymano w mocy zaskarżone rozstrzygnięcie, kosztami postępowania odwoławczego obciążając Skarb Państwa.

Wnioskiem z dnia 29 lipca 2020 r. J. N. skierował do Prezesa Sądu Najwyższego kierującego pracą Izby Karnej pismo sygnalizujące konieczność wznowienia postępowania w przedmiocie zezwolenia na pociągnięcie prokuratora X. Y. do odpowiedzialności karnej z urzędu, tj. na podstawie art. 542 § 3 k.p.k. w zw. z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k.

Postanowieniem Sądu Najwyższego z dnia 11 grudnia 2020 r., sygn. akt II DO 92/20, wniosek J. N. o wznowienie postępowania zakończony prawomocną uchwałą Sądu Najwyższego z dnia 26 marca 2019 roku o sygn. akt I DO 20/19 w przedmiocie wyrażenia zgody na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej prokuratora X. Y. pozostawiono bez rozpoznania.

Wnioskiem z dnia 18 lutego 2021 r. J. N. skierował do Pierwszej Prezes Sądu Najwyższego ponowne pismo sygnalizujące konieczność wznowienia z urzędu postępowania w sprawie o sygn. akt I DO 20/19. Wskazał na konieczność wznowienia z urzędu, na podstawie art. 542 § 3 k.p.k. w zw. z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k., postępowania w przedmiocie zezwolenia na pociągnięcie prokuratora X. Y. do odpowiedzialności karnej, zakończony prawomocną uchwałą Izby Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego z dnia 26 marca 2019 r.

Postanowieniem Sądu Najwyższego z dnia 23 marca 2021 r., sygn. akt II DO 15/21, na podstawie art. 545 § 3 k.p.k. w zw. z art. 171 pkt 1 ustawy Prawo o prokuraturze odmówiono przyjęcia wniosku o wznowienie postępowania.

Zażalenie na powyższe postanowienie wniósł J. N., wnosząc o wznowienie postępowania prowadzonego pod sygn. akt I DO 20/19.

Postanowieniem Sądu Najwyższego z dnia 11 stycznia 2022 r., sygn. akt II DO 21/21, zażalenie J. N. na postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 marca 2021 roku, sygn. akt II DO 15/21, w przedmiocie odmowy przyjęcia wniosku o wznowienie postępowania, pozostawiono bez rozpoznania.

W dniu 5 stycznia 2024 r. (data wpływu do Sądu Najwyższego) J. N. złożył pismo stanowiące „nawiązanie do wniosku/pisma sygnalizacyjnego z dnia 29 lipca 2020 roku, wskazującego na konieczność wznowienia z urzędu postępowania I DO 20/19 w przedmiocie wyrażenia zgody na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej prokuratora X. Y.” stwierdzając, że „Sąd Najwyższy pozostaje w zwłoce z jego rozpoznaniem, jako że rzekome postanowienie z 11 grudnia 2020 roku w sprawie zarejestrowanej pod sygnaturą II DO 92/20 nie zostało wydane przez prawidłowo obsadzony sąd”.

Pismem z dnia 11 stycznia 2024 r., stanowiącym uzupełnienie uprzedniej sygnalizacji, wnioskujący podtrzymał swoje stanowisko.

### **Sąd Najwyższy zważył, co następuje.**

Na wstępie wskazać należy, iż merytoryczna zawartość wniosku wskazuje na żądanie wznowienia postępowania przed Sądem Najwyższym poprzez sygnalizację zaistnienia uchybienia o randze bezwzględnej, tj. określonego w art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k., polegającego na nienależytej obsadzie sądu.

Wyjaśnienia w tym miejscu wymaga, iż wznowienie postępowania na podstawie art. 542 § 3 k.p.k., w związku z ujawnieniem się jednego z uchybień wymienionych w art. 439 § 1 k.p.k. może nastąpić tylko z urzędu, a nie na wniosek strony (zob. uchwała składu siedmiu sędziów z dnia 24 maja 2005 r., I KZP 5/05, OSNKW 2005, z. 6, poz. 48, zob. także: T. Grzegorzczak: *Wybrane zagadnienia najnowszej nowelizacji karnej*, Państwo i Prawo 2003, z. 8, s. 15; tenże: Kodeks postępowania karnego. Komentarz. Wydanie III, Kraków 2003, s. 1352; S. Zabłocki: *Nowe i nie całkiem nowe wznowienie*, Palestra 2003 nr 9-10, s. 92; tenże (w:) Z. Gostyński (red.): Kodeks postępowania karnego. Komentarz. Tom III, wydanie II zmienione, Warszawa 2004, s. 689, D. Drajewicz, Kodeks postępowania karnego, Komentarz 2020, Legalis).

Mając powyższe na uwadze, żądanie w tym przedmiocie należało zakwalifikować zatem jako sygnalizację w trybie art. 9 § 2 k.p.k.

Zważyć następnie należy, iż sygnalizacja wnioskodawcy w sposób jednoznaczny sprowadza się do wskazania na ujawnienie się uchybienia stanowiącego tzw. bezwzględną przyczynę odwoławczą z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. w sprawie zakończonej postanowieniem Sądu Najwyższego z dnia 11 grudnia 2020 r., sygn. akt II DO 92/20, jako że autor wniosku podnosi nienależytą obsadę sądu w tejże właśnie sprawie, przyjmując przy tym, że w konsekwencji nie doszło do rozpoznania jego uprzedniego wniosku o wznowienie postępowania prowadzonego pod sygn. akt I DO 20/19, tj. w przedmiocie wyrażenia zgody na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej prokuratora X. Y.

Powyższa inicjatywa sygnalizującego nie mogła przynieść oczekiwanego przezeń rezultatu. Należy bowiem podzielić trafny pogląd, który od lat prezentowany jest w orzecznictwie, że nie jest możliwe wznowienie, zarówno na wniosek strony, jak i z urzędu, samego postępowania o wznowienie, zakończonego uprzednio prawomocnym orzeczeniem sądu o oddaleniu wniosku strony lub orzeczeniem o braku podstaw do wznowienia *ex officio* (zob. postanowienia SN: z 20 maja 2010 r., V KO 47/10; z 8 lutego 2011 r., III KO 99/10; z 9 lipca 2013 r., II KO 17/13; z 26 sierpnia 2015 r., IV KZ 50/15; z 24 marca 2021 r., I KO 10/21; z 7 marca 2023 r., III KO 96/22; z 23 marca 2023 r., I KZP 17/22).

Wznowienie postępowania jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia służącym do wzruszenia prawomocnych orzeczeń kończących postępowanie sądowe niezależnie od tego, czy jest ono inicjowane na wniosek strony, czy też z urzędu. Wprawdzie art. 542 § 3 k.p.k. nie precyzuje jaki rodzaj postępowania podlega wznowieniu z uwagi na ujawnienie się jednego z uchybień wymienionych w art. 439 § 1 k.p.k., niemniej jednak uregulowania tego nie sposób odczytywać w oderwaniu od wcześniejszych przepisów rozdziału 56 k.p.k. Tymczasem w art. 540 k.p.k., art. 540a k.p.k. i art. 540b k.p.k. jest mowa właśnie o wznowieniu „postępowania sądowego zakończonego prawomocnym orzeczeniem”. Oczywistym jest, że do wznowienia postępowania z urzędu może dojść jedynie wówczas, gdy w ogóle wchodzi w grę wznowienie postępowania, a nie w szerszym zakresie. Jak zatem słusznie zauważył Sąd Najwyższy w postanowieniu z 23 marca 2023 r. (I

KZP 17/22), skoro w świetle art. 540 § 1 k.p.k. wznowienie dotyczy „postępowania sądowego zakończonego prawomocnym orzeczeniem”, to wszelkie podstawy wznowieniowe, w tym i określone w art. 542 § 3 k.p.k., dotyczyć mogą wyłącznie takiego postępowania.

Wskazać należy, iż „postępowaniem sądowym zakończonym prawomocnym orzeczeniem” w rozumieniu uprzednio powołanych przepisów jest postępowanie w przedmiocie procesu, a zatem dotyczące odpowiedzialności prawnej oskarżonego lub obwinionego, w tym dopuszczalności procedowania w tej materii, a także postępowanie uboczne, które nie jest związane z zasadniczym nurtem procesu, ale ma charakter autonomiczny (zob. postanowienia SN: z 29 stycznia 2008 r., IV KO 118/07; z 28 listopada 2013 r., IV KO 75/13; z 13 sierpnia 2014 r., III KZ 44/14; z 22 stycznia 2015 r., III KO 95/14; z 14 listopada 2014 r., III KZ 87/14, OSNKW 2015, nr 4, poz. 32; z 28 sierpnia 2019 r., I KZ 2/19). Charakteru takiego co do zasady nie ma postępowanie wznowieniowe. Jeśli bowiem sąd oddała wniosek o wznowienie postępowania, bądź stwierdza brak podstaw do takiego postąpienia z urzędu, to w żadnym zakresie nie wkracza w sferę, w której orzeczenie kończące postępowanie korzysta już z powagi rzeczy osądzonej. Inaczej przedstawia się sytuacja wówczas, gdy Sąd Najwyższy, po wznowieniu prawomocnie zakończonego postępowania wydaje orzeczenie następcze, rozstrzygając merytorycznie o przedmiocie procesu, a zatem zgodnie z art. 547 § 3 k.p.k. umarza postępowanie lub uniewinnia oskarżonego z uwagi na oczywistą niesłuszność skazania. Wówczas orzeczenie to jako rozstrzygające prawomocnie w przedmiocie odpowiedzialności karnej oskarżonego (*vide* art. 547 § 4 k.p.k.) może podlegać wznowieniu.

Taka sytuacja w przedmiotowej sprawie nie zaistniała, albowiem sygnalizacja dotyczyła postępowania zakończonego postanowieniem Sądu Najwyższego z dnia 11 grudnia 2020 r., sygn. akt II DO 92/20, pozostawiającym wniosek J. N. o wznowienie postępowania zakończonego prawomocną uchwałą Sądu Najwyższego z dnia 26 marca 2019 roku o sygn. akt I DO 20/19 bez rozpoznania.

Z tych też względów, a także dzieląc pozostałą argumentację przedstawioną w przywołanych wyżej judykatach, będącą wyrazem wieloletniego i utrwalonego dorobku orzeczniczego Sądu Najwyższego, wniosek sygnalizacyjny

należało uznać za niedopuszczalny, co wykluczało możliwość merytorycznego badania zaistnienia wskazywanych uchybień z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k.

W niniejszej zatem sprawie można byłoby poprzestać jedynie na pisemnym poinformowaniu J. N. o braku podstaw do wszczęcia postępowania wznowieniowego z urzędu, jednakże za celowe uznano podjęcie decyzji o braku prawnych podstaw do wszczęcia postępowania wznowieniowego z urzędu w formie niezaskarżalnego postanowienia.

Mając na względzie powyższe, postanowiono jak na wstępie.

[M. T.]

[r.g.]

Tomasz Demendecki      Paweł Wojciechowski      Maria Szczepaniec